

Ścieżka dydaktyczna SACRUM- NATURA- HISTORIA

Zarzeka- Wąwolnica- Kębło

Wiosną 2009 roku w krajobrazie wąwolnickiej gminy pojawiło się 16 tablic będących przystankami ścieżki dydaktycznej prowadzącej z Nałęczowa przez Zarzekę i Wąwolnicę do Kębła. Trasa samej ścieżki liczy 6 kilometrów, zaś wraz z 2,5 kilometrowym odcinkiem łączącym ją z centrum Nałęczowa- 8,5 kilometra. Droga ta doskonale znana jest tutejszym mieszkańcom. Od wielu lat korzystają z niej również kuracjusze i goście z pobliskiego Nałęczowa. Wśród nich znalazł się również sam **Ryszard Kapuściński**, który rozpoczynając opis swego spaceru tą drogą słowami „Gdy idzie się z Nałęczowa do Wąwolnicy słychać jak ziemia śpiewa...”(Akcent, 1996, nr 4) wyraził swój zachwyt przede wszystkim dla piękna natury, który jest niewątpliwym atutem naszych okolic. Do tej pory dla przybysza z zewnątrz, ale i dla niejednego wąwolniczanina wspaniałe dziedzictwo kulturowe i przyroda tych terenów pozostawało w dużej mierze nieznaną. Brak ten stara się uzupełnić omawiana ścieżka. Jej przebycie zapewne umożliwi poznanie wielowiekowej historii Wąwolnicy i okolic, pomoże odkryć wspaniałe zabytki sztuki, pozwoli „dotknąć” Sacrum, jakie jest z wąwolnickim Sanktuarium Maryjnym związane, pobudzi wyobraźnię lokalnymi legendami, ułatwi odkrycie ciekawostek natury.

Ścieżka powstała z inicjatywy miejscowych nauczycielek **Szkoły Podstawowej w Wąwolnicy** i jej autorek zarazem - **Ewy Klocek** (przyroda), u której pomysł ścieżki się narodził i **Anny Pardyki** (historia), dzięki której ścieżka ta weszła na drogę realizacji. Przedsięwzięcie to prowadzone jest w ramach działalności **Regionalnego Towarzystwa Przyjaciół Wąwolnicy** przy szczególnym zaangażowaniu **Prezes Towarzystwa Wiesławy Dybały** i przy organizacyjnym wsparciu członków Towarzystwa, nauczycieli, pracowników gminy i innych osób: **Wójta Gminy Wąwolnica Waldemara Pietraka, Agnieszki Lenartowicz, Edyty Furtak- Łuki, Ewy Niezabitowskiej, Marty Przewłoki** oraz przy technicznej pomocy ze strony **Aleksandra Delika, Bogusława Chmielnickiego** oraz **strażaków OSP i pracowników Zakładu Usług Komunalnych w Wąwolnicy: Stanisława Furtaka, Eugeniusza Kolibskiego, Grzegorza Gajkosa, Romana Garwolińskiego, Jerzego Łuszczynskiego**. Tablice ścieżek ozdobiły zdjęcia **Blanki Skowronek- Kolibskiej, Moniki Pakuły, Krzysztofa Wasilewskiego i Wojciecha Skowronka**.

Praca nad ścieżką miała charakter społeczny. Ze środków Towarzystwa sfinansowana została drewniana obudowa tablic i wydruk ich treści. Na ten cel środki finansowe Towarzystwo pozyskało przede wszystkim z **Urzędu Gminy Wąwolnica**, który jest jego

głównym sponsorem oraz od innych osób i instytucji, właściciele gospodarstw agroturystycznych i miejscowych przedsiębiorców, których dane znajdują się zarówno na poszczególnych tablicach w terenie jak i przy poniższej mapce ścieżki.

W przygotowaniu ścieżki wykorzystano wyniki kwerend źródłowych, relacje mieszkańców zabrane przez Annę Pardykę oraz wiedzę z zakresu historii i historii sztuki opracowaną przede wszystkim przez **mgr Jadwigę Teodorowicz- Czerepińską** oraz **prof. Ryszarda Szczygła, prof. Irenę Kutylowską, mgr Agnieszkę Łagunę- Chevillotte**, a także **ks. infułata Jana Pęziola**, które to osoby zechciały również osobiście konsultować treść ścieżki. Dzięki temu upowszechniona została nieznana do tej pory szerszemu gronu odbiorców bardzo ciekawa wiedza na temat np. wąwolnickiego *fortalitium*, polokacyjnego układu pól, kominów arkadowych w budynkach przy ul. Zamkowej (J. Teodorowicz- Czerepińska), Starego Miasta i zameczku- *castrum* na wąwolnickim Wzgórzu Kościelnym (I. Kutylowska), rzeźby Matki Boskiej Wąwolnickiej (Agnieszka Łaguna- Chevillotte). Piszącej te słowa, za wiedzę historyczną odpowiedzialnej, udało się np. dotrzeć do legendy o Dzwonnej Górze (m.in. dzięki uczniom- Adrianowi i Damianowi Gąskom), zdobyć informacje na temat okoliczności wystawienia krzyża z patriotycznymi napisami w Kościelnym Dole i wystawienia budynku szkolnego, dzięki relacjom Kazimierza Figla i Marcjanny Bitkowskiej ustalić nowe fakty związane z jedyną w okolicy wpisaną do rejestru zabytków kapliczką przydrożną projektu Stanisława Koszycz- Witkiewicza, czy wreszcie upowszechnić rok 1486 potwierdzający pośrednio istnienie świątyni w Kęble, będącej wyrazem średniowiecznych korzeni kultu Matki Bożej Kębelskiej.

W dalszych planach uwzględnione jest wydanie przewodnika do ścieżki w wersji rozszerzonej (obecnie dostępne jest wydanie folderowe- tzw. składanka) wraz z literaturą. Wszystkim osobom, które przyczyniły się do powstania ścieżki składamy serdeczne podziękowania i zapraszamy do osobistego poznania walorów tego szlaku.

Fot.

Osoby zaangażowane przy tworzeniu ścieżki dydaktycznej (od lewej): Wiesława Dybała (Prezes Regionalnego Towarzystwa Przyjaciół Wąwolnicy), Edyta Furtak- Łuka, Krzysztof Wasilewski, Ewa Klocek (współautorka), Blanka Skowronek- Kolibska, Agnieszka Lenartowicz, Tadeusz Lenartowicz, Ewa Niezabitowska, Waldemar Pietrak (Wójt Gminy Wąwolnica), Anna Pardyka (współautorka), Eugeniusz Kolibski, Marta Przewłoka, Wojciech Skowronek.

Trasa i przystanki ścieżki

Przystanek A. Tablica wstępna- (współfundator- **Bank Spółdzielczy w Nałęczowie**)

Przystanek B. Tablice wstępne, informacyjne- (współfundator- **Oberża koło Beczki. Tradycyjna Kuchnia Polska, ul. Dulęby 15, Wąwolnica, tel. 0 502679833**)

Przystanek 1. Gościniec- trakt królewski, widok na Dzwonną Górę

Przystanek 2. Widok na dolinę rzeki Bystrej

Przystanek 3. Bród na Zarzece, widok na cmentarz żydowski i *fortalitium*

Przystanek 4. Kapliczka projektu Jana Koszczyca- Witkiewicza przy moście na Bystrej (współfundator- **Ewa Kołodyńska i Piotr Gąsiorowski. Zarzeka**)

Przystanek 5. Targowica, widok na „Wawel” (współfundator- **Gospodarstwo Agroturystyczne- Agnieszka i Piotr Czapiak, ul. Bełżycka 28 A, tel. 081 8825866, 661966426**)

Przystanek 6. Rynek, widok na XIV-wieczny układ pól (współfundator- **„Cudowny Zakątek”, www.domdowynajecia.pl**)

Przystanek 7. Szkoła, teren po dawnym cmentarzu i kościele św. Marii Magdaleny (współfundator- **Rada Gminy w Wąwolnicy**)

Przystanek 8. U podnóża Wzgórza Kościelnego. Bazylika (współfundator- **PRO- MIX- DRZWI, Piotr Skowronek, ul. Rynek 32, Wąwolnica, tel. 0 501536780**)

Przystanek 9. Wzgórze Kościelne. Sanktuarium Matki Bożej Kębelskiej (współfundator- **Materne Polska, sp. z o.o., Łopatki 37A**)

Przystanek 10. Źródła pod zboczem Wzgórza Kościelnego (współfundator- **Anna i Kazimierz Antoń**)

Przystanek 11. Wąwóz Lipinki, cmentarz, kolejka wąskotorowa

Przystanek 12. Kościelny Dół

Przystanek 13. Kębło: pałac i ośrodek hipoterapii (współfundator- **Gospodarstwo Agroturystyczne, Anna Mańturz, ul. Bełżycka 2, Wąwolnica, tel. 0 605965400**)

Przystanek 14. Kapliczka „Na Zjawieniu” w Kęble

Anna Pardyka, Ewa Klocek
Nauczycielki Szkoły Podstawowej w Wąwolnicy

